

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 24. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm982/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Krigen og Nordamerikanernes Opstand, vil vi for Besten her ikke indlade os paa, uden for at se, hvordan den forandrede Forholdet mellem Russen og Tyrken. Hidtil havde nemlig Russerne haft ondt nok ved at holde Tyrkerne Stangen til Lands og aldrig en Gang tænkt paa at mede dem til Søs, men i denne Krig ikke blot oversvømmede de Moldov, Vallakiet og Krim, men gjorde Landgang paa Morea og tilintetgjorde den tyrkiske Flaade i Bugten ved Skios og Tsjesme (1770).

Dette splinterny Skuespil af en russisk Flaade i Middelhavet gjør nemlig ikke blot Epøke i Ruslands og Nordens, men overhovedet i Samagternes Historie; thi vel havde Peter Czar, som ordentlig sværmede for Søvæsenet, fravristet Sverig en herlig Kyst ved Østerseen, fremtryllet Petersborg ved Nevas Bredder og opmanet Kronstad ved dens Munding, men at skabe en russisk Sømagt var dog Katrine den anden forbeholdt; og hvorved det lykkedes hende, ser man ved ét Øjekast paa de tre Afdelinger i hendes Middelhavs-Flaade, hvoraf Engelskmanden Elphinstone anførte den ene, Danskeren Arff den anden og Russeren Spiridov den tredje. Nær havde vel Russernes overordentlige Held baade til Lands og Vands bragt Østerrig til at forbinde sig med Tyrken, men da var det, Fredrik den eneste fandt paa det Husraad at vedligeholde den truede Ligevægt ved en polsk Deling, og Pugatsjovs Oprør stemte desuden Kejserrinden saa fredelig, at hun nejedes med nogle faa Pladser ved det sorte Hav og rømte Krim, som nu under sin egen Khan skulde være uafhængig (1774). Ved Pugatsjev, en fortvivlet Kosak, der udgav sig for Kejsers Peter den tredje, lønner det nu vel ikke Umagen at opholde sig, men vi maa dog bemærke, at efter Freden med Tyrkerne blev han snart undertrykt, fangen og henrettet, ved hvilken Lejlighed man fortæller, at hans Dødsdom skal have været den eneste, Katrine den anden i den hele Menneske-Alder, hun sad paa Tronen,

nogen Sinde underskrev, hvad hendes Samtid hejlig beundrede, medens vi naturligvis ikke ret véd, om vi skal smile eller ærgre os over den uægte Følsomhed, det vist nok er, vel at kunne opofre skikkelige Folk i Tusendtal for sin egen Magt og Ære og selv for sine Luner, men dog at være nansom over enhver Forbryders, selv en Morders Liv, med hvem Skaansel dog er Opmuntring til at slaa skikkelige Folk ihjel.

For nu imidlertid at komme til Russen og Tyrken igjen, saa var det naturligvis ingenlunde Kejserrindens Mening, at Krim virkelig skulde være uafhængig; dertil laa denne frugtbare Halvø, de berømte Goters Lejr i fordom Tid, alt for bekvemt ved det sorte Hav; og saa snart hun derfor saa Lejlighed (1783), da Fredrik den eneste gik paa Gravens Bred, og Prøjsen og Østerrig havde nok at gjøre med at passe paa hinanden, besatte hun uden Omstændigheder Krim og nødte Tyrken til at finde sig deri. Dernæst vendte Kejserrinden sin Opmærksomhed paa Landene mellem det sorte og det kaspiske Hav, hvor Georgien havde en egen Fyrste under tyrkisk Højhed, som Russen nu tog under sine Vinger; men skjønt Tyrken naturligvis knurrede, havde han dog maaské sovet ind, naar ikke paa den ene Side Frankrig og England, som slet ikke hugede Russen i Middelhavet, havde bestandig pirret til ham, og dersom ikke [paa den anden Side] Kejserrinden paa Trods, med Pragt som en Sultanine og med uhyre Opsigt, havde berejst sit nye Rige ved det sorte Hav, hvor Staden Kherson som ved et Trylleslag havde rejst sig, og hvor man over en Æreport læste den Indskrift: «Her igjennem gaar Vejen til Konstantinopel.» Det var for drojft, og saa snart den russiske Minister, som havde opvartet sin Herskerinde i Kherson, kom tilbage til Stambul, blev han sendt i de syv Taarne, som var Tyrkens gamle Maade at gjøre Krigserklæringer paa; og vel havde han i Freden med Kejserrinden lovet, aldrig mer at be-

